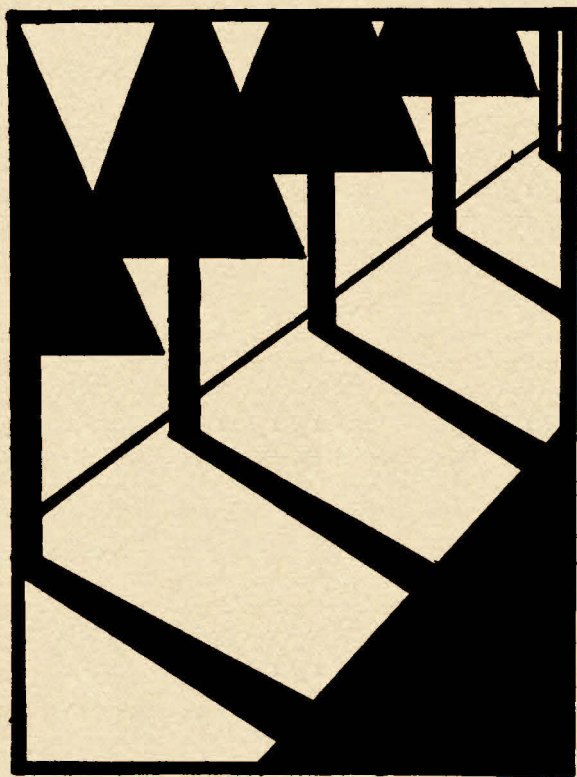

SCHADUW

ALICE NAHON

GEDICHTEN

SCHADUW

SCHADUW

GEDICHTEN VAN
ALICE NAHON

1929

DERDE UITGAVE

DE NEDERLANDSCHE BOEKHANDEL, ANTWERPEN
A. W. SIJTHOFF'S UITGEVERSMAATSCHAPPIJ, LEIDEN

VOORBIJ

I

Als de engelen voorbij zijn
en de dichter zit alleen
-- nog liggen zijn handen gevouwen,
nog woont zijn wezen sereen --
maar aan de ruit van zijn oogen
hangen de bloemen al slap.
Barmhartigheid des Heeren,
daal van uw zilveren trap.

Beneden aan den dorpel
lokt al de wereldsche bruid,
danst met de kroon van laurieren
om den waan van den dichter,
om buit.
Toen de geesten zijn kamer betraden
heeft ze nijdig de stilten getart;
nu de engelen voorbij zijn
durft ze grijpen naar zijn hart.

Barmhartigheid des Heeren,
die grendelt zonder gerucht,
sluit gij de sluwe deuren,
open het raam op Gods lucht
en leg in lijnwaden erbarmen
zijn moede, gewillige leen,
als de engelen voorbij zijn
en de dichter zit alleen.

NACHTLIED

II

Goeden nacht, die mijn hart regeert
harmonieuzer mij bewegen leert
en ten avond
schrijdt mij tegemoet
langs de strakke dage-koord
waarop ik dansen moet.

Goeden nacht, die de paarden ment
van mijn hartstocht, die geen breidel kent
en op ruk-draf
steile witte stilten wekt,
vierspan dat terug naar de prairiën trekt.

Goeden nacht, die voor duur behoud
mij opeens 't verlaten landhuis bouwt
van miskenning en van eenzaamheid
buiten de provinciestad
van mijn hoovaardigheid.

7

Goeden nacht, donkerte groeit aan
Uw aanwezigheid blijft om me staan,
koninklijke wachter,
toorts van overmoed,
die rond mijn domein
de nachtwoak doet.

SCHADUW

III

Ik heb de liefde liefgehad;
daarom wellicht heeft zij me niet bemind.
Zoo doet de mooie minnaar
met een zeer verliefde kind.

Ik heb de zon te lief gehad
en beu van beedlen
aan de deuren van de dagen
ben ik geworden als een varenblad
dat liever in den lommer leeft
dan zon te dragen.

En daarom bouwt mijn kommer aan een huis
waar lamp- en zonnelicht
getemperd zijn voor de oogen
en waar de soobre lijn van een gelaat
en waar de vrede van een vriendschap staat
lijk schaduw van een boom
over mijn hoofd
gebogen.

Poëzie,
tenger en sterk mirakel,
dat zich voltrekt boven een trosselke woorden,
boven een enkelen zin,
boven een luttel woord;
ach trosselken,
ach woordenrei,
ach woord weiger van waarde,
wie heeft uw geest gewekt
en over wrokkige aarde
doen heilichten
-- Gods blik die gloort --?

Dat is de teere, koninklijke kracht
uit eenzaamheid geboren
-- eeuwigheidsnood --
aandachtige engelen in den nacht te zien
gracielijk schrijden over den loggen dood.

Ziet hoe die woordgestalte rijst
achter der engelen voet,
hoe zij ze beuren op hun vleugelenstoet
tot zij, in 't licht getild,
den schoonen steun verlaat
en in gestuite vaart
op hemelbogen staat.

Mystieke luister maakt heur lijf subtiel
zoodat ze tijd en vormen overwint
en vloeiend van gebaar
en vol beweeg als wind
in smalle spanne diepe tochten doet,
mirakuleuze reizen
naar de abiemen van 't gemoed.

Maar is zij deze ijlte doorgestraald,
voert zij geen zielen mede blijde en lichter,
dan knielt aan de overzij
beschaamd vóór heuren voet
Gods droeve tovenaer
de dichter.

WINTERGEPEINZEN

V

Dat ook ons harte rusten kon
lijk 's winters de velden doen
die liggen daar onder Gods hemelen wijd
de waarde te vieren
van eenzaamheid.

Ze weten heimelijk meer dan wij,
die trappen over hun wijs gezicht ;
ze weten : in voren van diep geduld
wordt het mirakel
van 't zaad vervuld.

Wij, menschen met ons gulzig hart,
wat is er aan ons te doen ?
We persen uit alle getijden 't genot,
we worden niet waardig
de zoomren van God.

Dat ook ons harte rusten kon
lijk 's winters de velden doen.
Wij zouden verstild, voor 't wonder bereid,
de liefde erkennen
als God nader schrijdt.

TROTSCHÉ VRIEND

VI

Als ik aan u denk word ik altijd stiller,
sober van gebaren, milder van oog en mond ;
lijk getroffen vogel stuikt de zilvren triller
van mijn rinkel-lach naar den doffen grond.

Reis ik uwaarts dan met zorge-schreden,
fier treedt gij ten drempel, uitverkoorne Gods ;
mijn erbarmen wordt een mager vlamke
op de steile paaschkeers van uw trots.

Tot gij overbuigt waartoe ik ben gekomen ;
in uw smalen dooit mijn wit medelij
en ik vlucht, vernederd als een bloote zonde
in het veilig donker, dat de schaamte keer' van mij.

Maar nog vóór ze keert is deemoed mij uw bode ;
weigerlijk van woorden en van teederheden schaars
meldt hij — bloo relaas van kinderlijke sprake —
de peis van uw nachten door het vlamke van de kaars.

ONS HANDEN

VII

Eenvoudig als ons handen zijn
bij vaal verdriet en gulden feest,
zoo zijn wij, lieve, met elkaar
zelden geweest.

Tusschen der woorden hoovaardig spel,
ons handen, zij alleen,
die wisten van elkander wel
't geheim van ons getween.

Die hebben 't schoonste deel gekend
van 't heimwee waar een mensch in mint ;
die wisten niet waar waken endt
of waar de droom begint.

En wijd van allen valschen schijn,
zoo zonder teeken, zonder woord,
hebben ze, zuiver als ze zijn,
elkander toebehoord.

Mijn jongen, toen uw leste kus
vaarwel zong door mijn blonde haar,
deden ons beider handen nog
van komen 't schoon gebaar.

En toen de leste trein vertrok
wuiden zij nog elkander toe,
die zwijgend hebben liefgehad,
die minnen elkaar voorgoê.

Och, mochten, moe van dool en pijn,
wij eens, aan avondraam,
eenvoudig als ons handen zijn
zwijgend tesaam.

Wie zal 't u aanzien
die leproos van voet
diep met uw wortels
in verrotting wroet
dat gij nog 's avonds klimt
langs weeke bladertrappen
en boven uw mizerie
met de sterren staat te klappen ?

Wie zal 't u aanzien,
uitgestooten mensch,
die op uw schande wankeldooft
tot leste grens
terwijl ons onbarmhartigheid
uw zondemantel zoomt
dat gij langs drassen weg
van witte heirbaan droomt ?

Wie zal 't u aanzien ?
God en enklen maar.
Ach, wisten al de menschen van elkaar
't geheim beluik
van 's harten loensche wijken
waarin de trappen staan
die naar Gods liefde reiken.

Buiten mijn moedertaal
 en die der nachtegale
wist ik naar diepen zin
 geen klare talen
en vaak heb ik bedroefd
 naar 't wonder boek gekeken
waarin geschreven stond
 wat andere landen spreken.

Toen deed de stad van leed
 voor mij heur poorten open ;
ze leerde mij 't geheim
 van wanhoop en van hopen ;
daar hing te spreken veel
 aan oogen en aan monden
waarvoor men hier beneen
 geen taal heeft uitgevonden.

Leven is hoogeschool
 voor nieuwe en doode talen
Die lang mag leerling zijn
 in heur rumoeren zalen
die kan uit kolken roes
 van juichen en van smeeken
redden het ijl relaas
 waarin de zielen spreken.

Ga vandaag niet zingen naar den hemel
op de wereld zijt ge zoo vandoen
nu de menschen in de warme sponden
uit hun watten droom en donzen zonden
tegen 't schrille licht hun oogen opendoen.

Lijk granieten beelden staan de grauwe zorgen
strak te grijnzen op hun dageraadsgebed.
Ga vandaag niet zingen naar den hemel,
wees dit uur genadig
tot Ons Heer de zonne zet.

Of ontwijkt gij liever vale landen
waar geen bloem nog heuren wierook bidt,
lijdensweigre ziel die reist naar warme streken
maar nog nooit in oogen heeft gekeken
waar de winter aan de ruiten zit.

Leeuwrik,
beeld van Godschouwende geesten,
gevers van àl geestelijken zoen,
ga vandaag niet zingen naar den hemel,
op het laagland zijt ge zeer vandoen.

DOOI

XI

Zoals bij 't sneeuwen
die vlokken vervaard
weiger en trage
vallen op aard,
zoo moeten alle
gedachten van ons
van uit hun hemel
van droomen en dons
dalen op aarde
waar alles dooit
wat sneeuwwit en droomrig
de dingen vermooit.

Droef is de dooi
maar als uitgeblomd
gesmolten bloeisel
gefilterd komt
na duistere reizen
door wijzen grond

kristal is voor de oogen,
wijn voor den mond,
muziek voor den luisteraar,
drank voor de plant,
dan leer ik de lesse
van dooi in 't verstand.

Dooi, die de vlokken
tot wateren wijdt,
dooi, die ons wanen
tot werken gedijdt,
spaar niet de dwepers
die midden 't geweld
vreezen dat God
hun gedroomsel smelt.
Geef ons klaar water
dat vloeiend verreint,
door smarten gefilterd
naar de harten fonteint.

MASKERS

XII

De menschen doen hun masker af,
ze kijken vreemd elkander aan
verwonderd dat ze naast elkaar
lijk vreemden staan.

Nochtans ze stonden zij aan zij
in zelfden strijd voor zelfde brood ;
sleepten zij niet dezelfde sleur
van zorg en nood ?

Viel niet dezelfde klacht en scherts
van uit hun bitter-blijen mond ?
Was 't niet of men den heelen dag
elkaar verstond ?

De menschen gaan zoover vaneen
wanneer de schemering is nabij ;
ze worden er niet triestig om
of ook niet blij.

XIII

Ze speelden immers maar een spel
waarin de ziel geen teeken gaf ;
ze deden enkel met elkaar
wat lief, wat laf.

En met een gauw-vergeten groet
een scheiding zonder lach of leed,
gaat ieder naar zijn eigen huis
dat stilte heet.

Daar zijn er die te droomen gaan
langs paden mul van schemering,
naar 't land dat 's avonds schooner wordt,
herinnering

XIV

En velen worden stil-devoot
om rein profiel van lief gelaat
dat in de voorhal van hun ziel
gebeeldhouwd staat.

Ik weet er ook die sprakeloos
en moede van d'ondankbren strijd
den avond danken om zijn uur
van eenzaamheid.

De menschen doen hun masker af,
hun mooie-spelen moe-gedaan,
och arme, zij die levenslang
gemaskerd gaan.

XV

Gemaskerd door hun eigen trots,
vergulden lach of kranke lust.
Ze krijgen van geen enklen dag
wat avonddrust.

Ze gaan, 'lijk zwervers, altijd door
langs dageraad en avondrood ;
ze vinden nergens 't eigen huis
dan in den dood.

Zoo langs de huizen van vunze buurt
speelde de wind met verloren brief ;
dat strooide muziek
in de doodstille steeg.
Zoo werd in avond laat en leeg
een zwervend blad
mij stillekes lief.

Ik droeg het mee naar een weelde-land,
ziellooze kamer met brokaat gordijn ;
daar zong het, sukkel van letter en lijn,
een goddelijk lied in mijn hand.

Waar de vrouw van het volk
in stamelschrift
heur donkeren roep van liefde beleidt
schreit iedere fout van taal en stijl
heur eigen droeve liefelijkheid.

Zoo groeide 't parvenu-salon
vol dissonanten tot een nood-sireen verstard.
Het milde binnenkomen van den dag
heeft mij, beschaamd, 't verwende hart
doen vluchten van zijn floeren peul
naar stroef geheim van volksche straat
die dwars door smoor van goren tijd
klaar van mirakel staat.

Ze kwamen traag door den zomerschen brand,
zwijgende vrouwen van arbeid en leed ;
ze veegden bijwijlen
met bronzen hand
van hun blinkende kinne 'nen droppel zweet.

Al hingen hun hoofden zoo sprakeloos-moe,
al lag er geen rust over d'akkeren rood,
toch zong er berusting
in 't loome gedoe
van hun voeten en armen en halzen bloot.

En wijzende naar de gewassen een poos
viel van hun lippen een schraal gezeg.
Toen keken ze weder
gedachteloos
in de schamele kruidekes langs den weg.

MARGRIETEN

XVIII

't Is of die bloemen het weten :
ze buigen beurt om beurt
uit eerbied voor de stilte
die aan mijn hart is gebeurd.

En reeder dan aan menschen
doe ik die elfen in 't gras
het effen verhaal dat hij heenging
om 't heimwee dat ik was.

Ze neigen bevreemd naar elkander
't naïeve margrietenhoofd :
dàt hadden ze van de menschen
toch nooit geloofd.

Nu staan ze zonder vragen,
een bleeke sterrenstoet,
een goedheid zonder woorden,
te bloeien aan mijn voet.

Een kommer te raden, te heelen,
en te doen of men weet het niet,
dat moeten de menschen nog leeren
van de hooge, stille margriet.

TWEE LIEDJES VAN INKEER

XIX

Ik droom mijn liefde blijer,
dat ze niet schreie meer
bij elk ontgoocheling
en dat ik vreugd- en vriend-verlaten
toch voor de menschen
van liefde zing.

Ik droom mijn liefde sterker,
dat ze niet zoeken meer
mijn eigen lieve gril :
ik droeg ze naar de heimweeharten
van dolers die niemand
beminnen wil.

Ik droom mijn liefde wijder,
dat niet mijn einddoel zij
't erbarmen van een man
en dat ik met mijn vrouwehanden
wat wereld-ellende
omvatten kan.

Toe mijn oogen, weest nu stil,
vertelt niet wat ik zwijgen wil
want lachen door mijn triestigheid
is wonderschoone logen.

Och, doet maar juist als waart ge blij
en lacht maar, lacht maar allebei
den schoonen lach
van kinderoogen.

Toe, mijn harte, zing nu weer
ge deedt het al zoo lang niet meer
en zingen is de vlucht naar God
voor wereldmoede menschen ;
zing hooger dan dat oud verdriet,
zing warmer dan dat lauwe lied
van ijdele hoop
en ijdele wenschen.

Toe, mijn ziele, help me nu ;
mijn hart, mijn oogen zijn van u.
Gij kunt ze maken goddelijk-schoon
spijs alles wat ze griefde ;

doe gij dit hart wat stiller slaan,
doe gij mijn oogen minder gaan
naar 't lokkend land
van menschenliefde.

Laat mij door donkren grond
van menschenharten ruw en teer
sturen den blinke-ploeg van mijn geestdrift, Heer,
en door de scherpe, trage eg van wijs beleid
breken de klonters, dat de akker open leit
effen, gereed voor zachten val van zaad,
dat uit mijn droom en mijn twee handen gaat
geharde korrels, maar van kiemkracht groot.
Heer, maak mij zaaier op de velden van den nood.

En is de zaaimaad om, die stil-mystieke tijd,
laat er geen korrelken ontheven en verspreid,
Heer, op der winden wispelturigheid ;
die speelt er mee en gaat ijl-zingend heen
en strooit mijn zaaisel op sterielen steen.

Zwoegt nu de landman, spaar mij geenen last ;
welt hij met zwaren rol zijn zaden vast,
Heer, leg ook op mijn pand de zaden stil,
geef mij d'arduinen wel van sterken wil.

Maar als voor Baafmistijd de oogst is ingehaald
en heb ik 't arbeidsloon met eigen kracht betaald,
zend dan naar mijn erven
met duizend korven uit, uw zingend' engelschaar ;
laat ze bij donker dragen
den oogst van gansch het jaar.

De volle, blonde garven
voor liefde's dagelijksch brood ;
de fruiten van erbarmen
over de pleinen van versteenden nood.

Op 't koortsig woelen der wroeters
zoekend naar U, naar vrêe, van West tot Oost,
Heer, laat uw engelen persen
over hun dorst
de druiven van mijn troost.

Over de misdaad en 't wanzijn,
door U alleen verstaan
die niet keert uw gelaat,
dat uwe gulden rei van serafijnen strooien
van mijn mild oordeel 't zonnebloemenzaad.

En keert uw laatste engel
dien laatsten keer
voorbij mijn naakte schuren
met leege korven weer,
dan zal ik voor zijn oogen ontroerd staan als een kind
en sprakeloos van love, knielend in 't wegelgrint,
plots leggen in de korven mijn hart, als laatste fruit :
't is berstens-rijp van liefde.

Draag het mijn boomgaard uit.

Breekt er dan uit mijn oogen
zaligheidzware traan
dat door geen hoovaardij dees weelde zij belogen
en laat mij ingetogen
mee met uw engel gaan.

DAT LIED

XXII

Het lied waarvan een menschenziel
het heiligst is doordrongen
daar zijn op aard geen woorden voor,
dat blijft onuitgezongen.

Dit leerd' ik toen ik eens voor u
een zuiver lied wou zingen
dat stil- en langer trillen bleef
dan klank van aardsche dingen.

Ik wou dat parelwoordensnoer
om regenbogen vlechten
maar vond geen druppels licht genoeg
om aan mijn droom te hechten.

Ik heb er dikwijls om geschreid
maar op een klaren morgen
heb ik het in Gods hand geleid,
die zal er nu voor zorgen.

Zoo zonder einde of begin,
alleen gedriegd van droomen,
zoo is mijn arm liedek
bij Lieven Heer gekomen.

En 't zal niet van deez' aarde zijn,
och, in ons beetre leven,
met in zijn mond mijn kleinen naam
zal God u 't liedek geven.

Die noode of nooit
uw tale tooit
met sluiers van verfijnden draad
en die geen dag te dragen weet
de koningskroon en 't purper peerlenkleed
waarin 't schoon woord
door deze wereld gaat,

gij staat nog frisch
als bloem in wildernis
uw hoog-onnoozele woord te doen.
Zoo stond, nog niet gerept van sier,
de zoete Beatrijs onder den eglantier
met blooten voet
en keursken van katoen.

Maar hagelblank
hangen aan winderank
die uit uw argelooze spraak ontstaat
uw klokjeswoorden mild als morgenkus
die kleppen, kleppen telkens 't angelus
over mijn hart
wanneer gij spreken gaat.

Zoo 'k vier en groet
den fonkelwoordenstoet
die door de tijden tiegt met koortsen pas,
gijlieden leert mij worden stiltebruid,
monden die zacht uw zilvren klokken luidt
en dan weer zwijgt
alsof 't voor eeuwig was.

'k En weet, maar tusschen ieder melodieke
waarmee 'k de menschen dien
is 't wordeke ,, waarom '' een stille, matte schakel ;
één antwoord weet ik maar over dat zoet mirakel :
God moet mij geren zien.

INHOUD

I.	Voorbij	5
II.	Nachtlied	7
III.	Schaduw	9
IV.	Poëzie	10
V.	Wintergepeinzen	12
VI.	Trotsche vriend	14
VII.	Ons handen	15
VIII.	Molme boom	17
IX.	Taal	19
X.	Leeuwerik	21
XI.	Dooi	23
XII-XV.	Maskers	25
XVI.	Verloren brief	28
XVII.	Middag-wiedsters	30
XVIII.	Margrieten	31
XIX-XX.	Twee liedjes van inkeer :	
	Ik droom mijn liefde blijer	33
	Toe, mijn oogen	34
XXI.	Gebed	36
XXII.	Dat lied	39
XXIII.	Zilver	41
XXIV.	God moet mij geren zien	43

